

Sápmi Næringshage

Konsekvenser og mulige tiltak for næringslivet i Kárašjohka - Karasjok

Utredning 17. april 2020

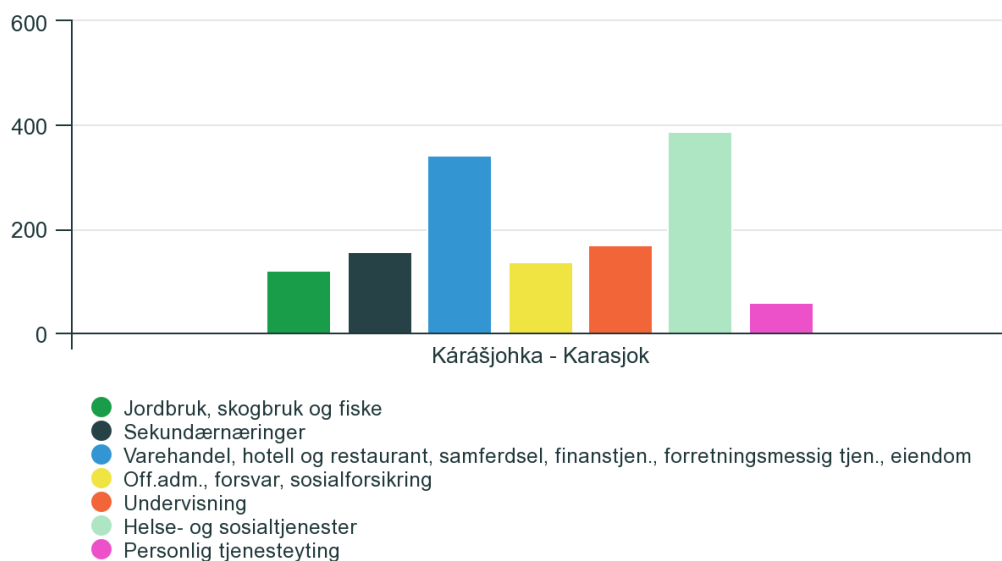
INNLEDNING

Kárášjoga gieldda - Karasjok kommune ønsket en utredning om situasjonen for næringslivet i Kárášjohka - Karasjok etter følgende av krisen med Covid-19 har gjort seg gjeldende, med forslag til mulige treffsikre tiltak overfor næringslivet, særlig med tanke på bedrifter som ikke vil kunne benytte kriseordningene som er satt til disposisjon fra regjering og Storting. Sápmi Næringshage har i løpet av uke 16 i 2020 vært i kontakt med 17 små og store bedrifter i Karasjok, både enkeltpersonforetak og aksjeselskap.

FAKTA OG TALL

Det er 2019 var det 1380 sysselsatte i Karasjok (ssb.no). Disse fordelte seg i 2019 ifølge statistisk fra Statistisk sentralbyrå slik:

Hva innbyggerne arbeider med

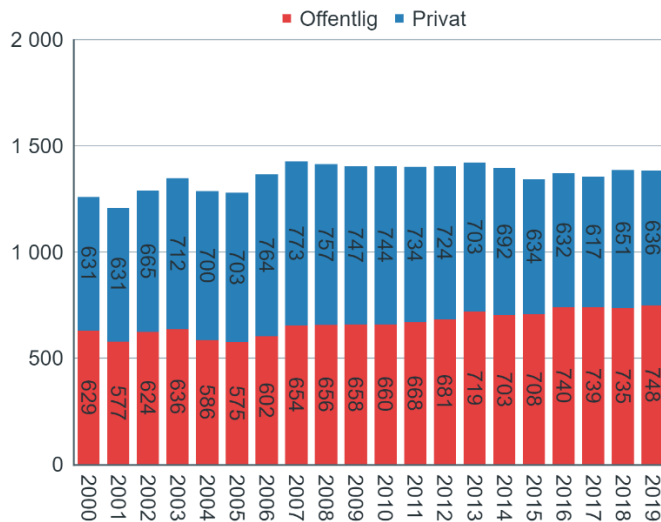
Sysselsetting, registerbasert, Statistisk sentralbyrå

Figur 1: Sysselsetting i Karasjok 2019, Statistisk Sentralbyrå

Jordbruk, skogbruk og fiske	122
Sekundærnæringer	156
Varehandel, hotell og restaurant, samferdsel, finanstjen., forretningsmessig tjen., eiendom	341
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	136
Undervisning	171
Helse- og sosialtjenester	387
Personlig tjenesteyting	60
Uoppgitt	7
Totalt	1380

Tabell 1: Sysselsetting etter bosted Karasjok 2019, Statistisk sentralbyrå (hentet fra ssb.no, 15.04.2020)

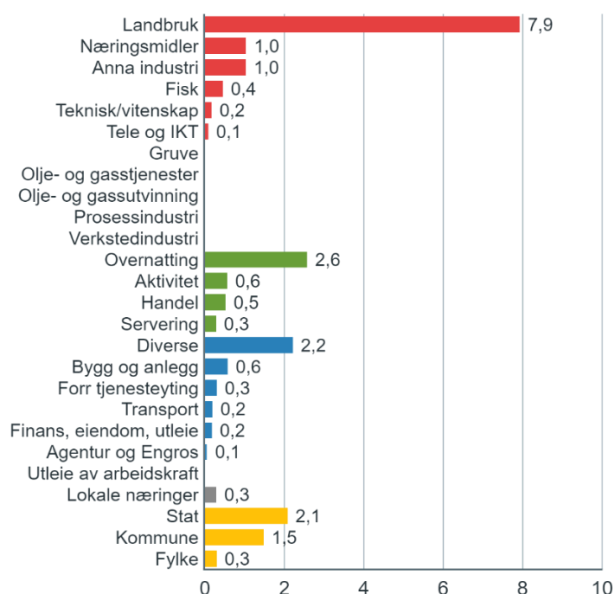
Sysselsatte var fordelt slik mellom offentlig og privat sektor:

Figur 2: Antall arbeidsplasser i offentlig og privat sektor i Karasjok. Hentet fra regionalanalyse.no (15.04.2020).

I figuren over er antall arbeidsplasser i privat og offentlig sektor i Karasjok vist. Regionalanalyse.no som er utarbeidet av Telemarksforskning har hentet tallene fra SSBs registerbaserte sysselsetningsstatistikk. Vi ser at antall sysselsatte har i privat sektor har en klart synkende trend siden 2007.

Hvis vi ser på næringsstrukturen i Karasjok, i figuren på neste side, sammenliknet med resten av landet, ser vi at landbruk, overnatting og «diverse» er relativt mer av, sammenlignet med resten av Norge. Vi kan derfor anta noe om hvor hardt næringslivet i Karasjok vil påvirkes av krisen sammenlignet med resten av landet.

Forklaring til figur 3:

I figur 3 ser vi lokaliseringskvotientene til de forskjellige bransjene. Lokaliseringskvotienten er andelen som bransjen har av samlet sysselsetting i Karasjok dividert på bransjens andel i Norge. Hvis tallet er over 1, betyr det at det er relativt mye av denne bransjen i Karasjok.

Figur 3: Lokaliseringskvotienter for ulike næringer i Karasjok. Hentet fra regionalanalyse.no (15.04.2020).

Covid-19 tiltakene kom for alvor 12.03.2020. Regjeringen har pålagt en rekke bransjer å stenge, samt at det har kommet smitteverntiltak som har ført til at reiselivsbransjen er totalt lammet. Det har de siste ukene ført til spin-off effekt som påvirker hele det øvrige næringslivet som har fått store utfordringer med å få solgt og produsert varer og tjenester.

Koronaviruset får store konsekvenser for næringslivet og lokalsamfunn, og det er iverksatt flere tiltak for å hindre at bedriftene går konkurs. NHO har uttrykt følgende som beskriver alvorligheten i situasjonen:

Hvis noen skulle være i tvil: Dette handler om hvorvidt disse bedriftene vil eksistere på den andre siden av krisen, den økonomiske krisen kommer til å vare lenger enn helsekrisen.

Statistikk over helt ledige i Karasjok per 07.04:

Dato	07.04.20
Antall (% av arbeidsstyrken)	136 (9,3 %)
Kvinner / menn	44 / 92

Tabell 1: Helt ledige i Kárášjohka - Karasjok. Tall hentet fra NAV (16.04.2020)

I uke 12 ble 39 arbeidstakere permittert, 25 i uke 13, 12 i uke 14 og 4 i uke 15. Det er per 10.04 totalt 82 permitterte arbeidstakere.

Søknad om dagpenger ved permittering utgjør 5,6 % av arbeidsstyrken. Sortert etter næring:

	Karasjok Antall
01 Jordbruks, skogbruk og fiske	5
05 Bergverksdrift og utvinning	*
10 Industri	10
35 Elektrisitet, vann og renovasjon	*
41 Bygge- og anleggsvirksomhet	13
45 Varehandel, reparasjon av motorvogner	15
49 Transport og lagring	4
55 Overnattings- og serveringsvirksomhet	20
58 Informasjon og kommunikasjon	*
64 Finansierings- og forsikringsvirksomhet	*
68 Teknisk tjenesteyting, eiendomsdrift	*
77 Forretningsmessig tjenesteyting	6
84 Off. adm., forsvar, sosialforsikring	*
85 Undervisning	4
86 Helse- og sosialtjenester	5
Private tjenester ellers	4

Tabell 2: Søknad om dagpenger ved permittering i Kárášjohka – Karasjok etter næring. Fra uke 11.
* = under 4. Hentet fra NAV 16.04.2020.

BEDRIFTENE I KÁRÁŠJOHKA - KARASJOK

Som nevnt innledningsvis ble det i løpet av uke 16 i 2020 tatt kontakt per telefon med 17 små og store bedrifter i Karasjok, både enkeltpersonforetak og aksjeselskap, i tillegg til kontakt med næringshagens målbedrifter, og Averi som er regnskapsfører for et stort antall bedrifter i Karasjok.

Tilbakemeldingene fra bedriftene er, tross den alvorlige situasjonen vi er oppe i, er at de er rolige og holder motet oppe. I Karasjok er en stor andel av sysselsettingen i offentlige arbeidsplasser, i tillegg til at markedet i stor grad består av lokale kunder, dette demper effekten av krisetiltakene og markedssvikten som følger av disse.

- De bedrifter i Karasjok som ble pålagt å stenge: Frisører, massører, fysioterapeuter osv. har naturlig nok ingen omsetning. Der har regjeringen kommet med en kontantstøtte fra 17 april.
- De fleste AS har allerede permittert ansatte, og noen skal gjøre det i løpet av kort tid.
- Bygg og anleggsbransjen har kontrakter som skal gjennomføres.
- Det er bedrifter i handelsstanden som opplever en positiv økning i omsetningen, noe vi antar skyldes at befolkningen nå handler mer lokalt

fremfor i nabokommunen Karigasniemi i Finland på grunn av grensestengingen.

- Handelsnæringen i Karasjok sitt største kundegrunnlag virker til å være stort sett lokalmarkedet, og vi usikre på hvor stor del av markedet som kjører gjennom Karasjok for å handle i Karigasniemi er, og stopper de og handler i Karasjok?
- Reiselivsnæringen (transport, bespisning, overnatting og aktiviteter) i Karasjok er svært hardt rammet. De fleste har mistet store deler av årsomsetningen på kort tid på grunn av kansellerte turer og bookinger. De fleste reiselivsbedriftene anser dette som en naturlig konsekvens av pandemien og den innførte søring-karantenen i kommunen, men de har likevel en grunnleggende god forståelse for situasjonen samfunnet er i, og at tiltakene er nødvendig for å forhindre smitte i lokalsamfunnet.
- Det er reiselivsbedrifter i oppstartsfasen som vil falle utenom alle ordninger, og for disse må man i støtte- og virkemiddelapparat finne individuelle løsninger.

Når det gjelder bedrifter som driver med produksjon og salg av ulike type forbruksvarer, inkludert duodji og annen type håndverk, opplever de situasjonen svært forskjellig.

- Vi vet at reiselivet drar en del kunder til duodji- og kreativmarkedet og det kundegrunnlaget er helt borte.
- Noen har mistet store deler av årsomsetningen som følge av at festivaler, konfirmasjoner, bryllup og andre arrangementer har blitt avlyst. Noen har derfor måtte ta opp likviditetslån for å dekke leverandørutgiftene frem til salget forhåpentligvis tar seg opp igjen da man nå sitter med store varelagre og full stans i produksjonen.
- Andre har derimot opplevd en økning i salget ved at de allerede før krisen har hatt velfungerende løsninger for nettsalg, eller raskt har klart å etablere løsninger for hjemkjøring og "pick-up-points" der kunden kan komme å plukke opp varene etter å ha vært i kontakt med bedriften.

En gjennomgående utfordring for flere av bedriftene i Karasjok er at kompensasjonsordningen som trådte i kraft ser ut til å ikke treffe deres virksomhet. Disse driver sin virksomhet enten i egne lokaler eller hjemmefra og dermed utgår kompensasjon for uunngåelige og faste kostnader for de fleste bedriftene. De økonomiske utfordringene, er derfor i større grad knyttet til tapt omsetning, som vil få konsekvenser for likviditeten både på kort og på lengre sikt.

Samtidig har det vært en tøff vinter for reindrifta. Det er satt inn egne tiltak for å avhjelpe beitesituasjonen. Ordførerne i 34 kommuner med ordfører i Karasjok og Porsanger i spissen, har påpekt nødvendigheten av at ansvarlige myndigheter tar ansvar i situasjonen.

Det er derfor usikkerhet på kort og lang sikt for den enkelte reindriftsfamilie. Det er usikkerhet i forhold til blant annet økonomi, den forestående kalvingen, fremtidig slakteuttak og hvordan markedet for reinkjøtt vil utvikle seg. Samfunnsmessig er det en stor næring som favner om og påvirker livet til flere enn de som er registrert sysselsatt i næringa. Som vi så innledningsvis har Karasjok en relativt større andel sysselsatte i landbrukssektoren, som inkluderer reindrift og jordbruk i statistikken, sammenlignet med resten av landet. Kombinert med en høy andel ansatte i offentlig sektor, ville effekten av krisen kunne vært dempet noe for den økonomiske aktiviteten

totalt sett i Karasjok kommune, sammenlignet med mange andre kommuner i landet, men situasjonen i reindrifta gjør at man ikke kan trekke en entydig konklusjon, da reindriftas kjøpe- og investeringsevne kan bli redusert, i hvert fall på kort sikt. Så lenge riksgrensen er stengt og de offentlige arbeidsplassene ikke må permittere, vil antakelig utviklingen for handelsbedriftene kunne fortsette som beskrevet overfor.

DE BEDRIFTSRETTA VIRKEMIDLENE

Vi redegjør nedenfor om de viktigste virkemidlene som er kommet etter koronakrisen, og som ikke er utsettelse på innbetalinger av eks. skatt og mva.

Kontantstøtten

Kontantstøtten til faste kostnader har det vært stilt store forventninger til både i det offentlige ordskiftet og hos bedriftene. 02.04.2020 ble ordningen presentert av finansministeren:

Kompensasjonsordningen vil omfatte bedrifter som har minst 30 prosent omsetningsfall sammenlignet med samme måned året før. For mars vil satsen være 20 prosent, siden de strenge smittevernstiltakene ble innført først 12. mars.

Ordnningen vil i utgangspunktet gjelde for mars, april og mai, og utbetalingene vil skje etterskuddsvis basert på faktisk omsetning i de aktuelle månedene.

Det legges opp til en todelt modell for beregning av kompensasjon.

- Foretak som er pålagt å stenge ned av staten, vil få dekket inntil 90 prosent av sine uunngåelige faste kostnader per måned. Beregnet slik:
Reduksjon i omsetning x uunngåelige faste kostnader x justeringsfaktor på 90 prosent
- Bedriftene som ikke er pålagt å stenge, men likevel opplever reduksjon i omsetning på 30 prosent eller mer (20 prosent i mars), vil få kompensasjon beregnet slik:
Reduksjon i omsetning x (uunngåelige faste kostnader – egenandel på 10000 kroner) x justeringsfaktor på 80 prosent
- Minstegrensen for å få utbetalt kompensasjon er 5 000 kroner. Regjeringen legger opp til at den øvre grensen for støtte per foretak blir 30 millioner kroner per måned og at det settes en høyere maksgrænse for konserner.
- Ordnningen gjelder for mars, april og mai.

Ordnningen forvaltes av Skatteetaten. Søknadsprosessen er automatisert gjennom en digital tjeneste, utviklet i samarbeid med Finans Norge. Søknadsportalen åpner 17. april. Foretakene rapporterer selv inn omsetning for måneden det søkes for, omsetning i samme måned året før og uunngåelige faste kostnader. Søkeren må også kunne dokumentere tallene på et senere tidspunkt og ha bekreftelse fra regnskapsfører eller revisor på at de oppgitte beløpene er riktig. Ordnningen er behandlet i Stortinget.

Ordnningen virker til å kunne treffe enkelte Karasjokbedrifter, og det vil være svært viktig at bedriftene kommer i posisjon til å benytte denne muligheten for å få dekket de faste kostnadene. Slik det ser ut i informasjonen som har kommet til nå vil

regnskapskontorene spille en viktig rolle. Karasjok har et større regnskapskontor, Averdi regnskapskontor, og flere selvstendige regnskapsførere som vil kunne bidra i så måte.

Vi ser at det er en gruppe næringsdrivende som *kan* komme til å falle utenfor og det er bedrifter i oppbyggingsfasen. Disse har ikke fjorårstall å vise til. At ordningen kan beregnes ut fra et snitt av de to foregående måned for disse aktørene, vil bedre situasjonen og komme godt med for mange. En typisk utfordring for enkelte reiselivsbedrifter. Man bør også være oppmerksomme på bedrifter med faste variable kostnader og bedrifter som hadde tilfeldig lavere omsetning i mars forrige regnskapsår. Det er også bedrifter som ikke er kommet i gang med omsetning. Kommunen og støtteapparat må være forberedt på å følge med om det er næringsdrivende som faller utenfor og gi tilbakemelding til myndighetene om det. For de aktører som faller utenfor alle støtteordninger, bør man vurdere en enkel søkbar ordning fra næringsfondet.

Likviditetslån med statlig garanti

Små og mellomstore bedrifter som får akutt pengemangel på grunn av koronaviruset kan søke om likviditetslån. Likviditetslånet fungerer som et vanlig lån hvor staten garanterer for 90 prosent av beløpet. Ifølge Sparebanken Nord Norge så er forutsetningen at bedriften må være lønnsom under normale forhold. I søknaden må man kunne vise til positiv egenkapital ved utgangen av 2019, og positivt resultat før koronaviruset kom til Norge. Lånet kan ikke være høyere enn to ganger bedriftens lønnskostnader i 2019 og ikke mer enn 25 % av bedriftens omsetning i 2019. Maks lånebeløp er 50 millioner kroner. Likviditetslån har 9 måneders avdragsfrihet, og nedbetales over 27 måneder etter det. Maks nedbetalingstid er 3 år. Enkeltpersonforetak kan også søke likviditetslån.

Det er bedriftene med store kapitalkostnader og bedrifter som har kortsiktige likviditetsutfordringer som vil benytte seg av ordningen. Det vi vet er at flere bedriftseiere nøler med å sette seg i ytterligere gjeld. Så selv om ordningen er likviditetsmessig gunstig på kort sikt, vil den fremdeles øke bedriftens gjeldsgrad.

Tiltakspakke fra Troms og Finnmark fylkeskommune

Troms og Finnmark fylkesråd har avsatt 40 millioner ekstra midler til næringsutvikling som skal styrke det eksisterende virkemiddelapparatet, men med en innretning mot eksisterende næringer som særlig har utfordringer i denne tiden. Det er også vedtatt reduserte krav til låne- og tilskuddsmottakere innenfor næring. Fylkesrådet har også igangsatt en prosess for å se på vedlikeholdsprosjekter på egne bygg som vil kunne gi oppdrag til lokale tilbydere.

Bedriftsintern opplæring (BIO) er et arbeidsmarkedstiltak som fra 01.01.2020 ble overført til fylkeskommunene. Troms og Finnmark fylkeskommune forvalter 4,77 millioner kroner i BIO-midler for 2020. Ordningen ble styrket med i forbindelse med korona-utbruddet. Det kan gis tilskudd til gjennomføring av relevante opplæringstiltak av egne ansatte og personer i enkeltpersons foretak. Virksomheten kan få tilskudd til kostnader knyttet til opplæring, lønnsutgifter og andre dokumenterte utgiftsbehov til deltakerne i opplæringsperioden. Det kan gis tilskudd til opplæring for ansatte som er permitterte eller som fortsatt er i jobb i bedriften. Samlet støttebeløp til den enkelte virksomhet er maksimalt 300.000 kroner. Fylkeskommunen støtter normalt inntil 80% totale kostnader. Egeninnsats er 20%. Midlene tildeles etter en vurdering av

virksomhetens omstillingsbehov, opplæringens betydning for videre utvikling av bedriften, plan for omstilling og om det er sannsynliggjort at virksomheten vil klare å gjennomføre planen. Dette kan være en relevant ordning for enkelte bedrifter i Karasjok, men den vil kreve en prosjektering og en søknadsprosess.

Innovasjon Norges virkemidler

Innovasjon Norge har fått 4,7 mrd. fra staten for å bidra til bedriftene. Tiltakene spenner over mange områder. De viktigste tiltakene som er klar til nå er blant annet: Avdragsutsettelse på lån, lavere renter, lavere krav til sikkerhet og hensyn til forsinkelser, oppstartfinansiering: Økt støtteandel, høyere andel interne kostnader og åpning for å kombinere kommersialiseringstilskudd med oppstartslån). Innovasjon Norge presenterte i webinar 03.04 egne tiltak for oppstarts- og vekstbedrifter, og sa i innkallingen: *Våre kriterier for å få lån eller tilskudd er fortsatt stort sett de samme, men vi har nå en større pott med penger å ta fra, for å kunne hjelpe bedrifter som har innovative prosjekter med potensial for vekst.* Innen Utviklingsprogrammet for reindrifts- og landbruksbasert vekst og verdiskaping introduserer de en ny tilskuddsordning for å støtte ordinære bedriftsutviklings- og investeringsprosjekter. Samtidig åpner de for å kunne søke om midler til forprosjekter. De øker også tilskuddssatsene for bedriftsnettverk og for bedriftsutviklings- og investeringsprosjekt for reindriftsnæringen.

Et søk på Innovasjon Norges engasjement i Karasjok de tre siste år der vi manuelt har *fratrukket* lån og tilskudd som antas å være direkte knyttet til jordbruksnæringen gir oss disse tallene:

	2017	2018	2019
Lån	0	0	1 500 000
Tilskudd	0	0	783 500
Garantier	2 000 000	0	0

Tabell 3: Innovasjon Norges bruk av virkemidler i Karasjok tre siste år, fratrukket virkemidler til jordbruk. Hentet ut fra Innovasjon Norges statistikkbank (<https://www.innovasjonnorge.no/no/om/hvem-har-fatt-finansiering-fra-oss2/>).

Alle lånetakere vil selvsagt nyte godt av lavere rente, det vil da særlig gjelde den relative kapitalintensive jordbruksnæringen. Det er mulig at lettelser på oppstartfinansieringen vil kunne bli benyttet av enkelte bedrifter i oppstartsfase, men vi knytter usikkerhet til dette, fordi krisen vil kunne sette investeringslysten til større prosjekter noe på vent. Det er mulig at de forsterkede ordningene overfor reindriftsnæringa kan benyttes av enkelte. Her må støtteapparatet være særlig oppmerksom og sørge for å være oppdatert på ordninger som kan være aktuelle for bedriftene.

Sametingets virkemidler

Sametinget har ikke mottatt økte overføringen til de bedriftsretta virkemidlene. Sametinget har likevel prioritert 5,6 millioner kroner ekstra til næringsretta virkemidler, og øker rammene under ordningene for variert næringsliv, samisk reiseliv og kreative næringer. Sametinget har også vedtatt å øke støtten til Sápmi Næringshage.

Tabell over Sametingets innvilgede støtte til søkerbaserte nærings tiltak i Karasjok, utenom primærnærings:

	2017	2018	2019	Hittil 2020	Totalt
Duodji, søkbare ordninger sammenlagt	1940785	1308188	1253646	578000	5080619
Samisk reiseliv	0	96500	0	145000	241500
Tilskudd til kreative næringer	684500	255000	302000	0	1241500
Tilskudd til næringsliv, bedriftsutvikling, kombinasjons- og utmarksnæringer	619000	305000	129000	0	1053000
Totalt	3244285	1964688	1684646	723000	7616619

Tabell 4: Sametingets innvilgede støtte til søkerbaserte næringstiltak, foruten primærnæring, i Karasjok 2017 – 2020 (Tall fått fra Sametinget 16.04.2020)

Vi ser av tallene at flere bedrifter har kvalifisert til Sametingets søkerbaserte tilskuddsordninger, dette gjelder særlig innenfor duodji-ordningene, men også innen de andre ordningene, noe som tyder på at det er investeringsvilje hos bedriftene. Sametinget sier på sine nettsider (per 01.04.20) at omstillings- og utviklingsprosjekter i næringslivet vil ha fokus fremover. Det er mange bedrifter som må omstille seg til en ny hverdag etter koronaviruset, herunder nye markeder, nye distribusjonsløsninger og nye måter å organisere seg på. Bedriftenes omstillingsbehov, plan for omstilling og gjennomføringsevne vurderes ved tildeling av tilskudd. Sametinget kan også vurdere å forlenge fristene for utbetaling på allerede gitte tilskudd.

Vi vurderer at mange mindre aktører som har satset på reiseliv, lokalmat og kulturnæring vil kunne benyttes av ordningene, men også andre aktører som må inn i en omstillingsprosess. Her gjelder også som over at støtteapparatet må være særlig oppmerksom og sørge for å være oppdatert på ordninger som kan være aktuelle for bedriftene, og Sametingets støtteordninger er særlig relevant for de minste bedriftene.

Tiltak i regi av kommunen

På bakgrunn av situasjonsanalysen, samtalene med næringslivet, og en gjennomgang av de virkemidlene som vi antar er mest aktuell for bedriftene i Karasjok, fremstår det som om noen vil komme inn under kontantstøtteordningen slik den er skissert, mens mange vil falle utenfor. Når ordningen kommer skikkelig på plass, vil man måtte være særlig årvåken for aktører som faller utenfor ordningen av strukturelle eller mer tilfeldige årsaker, og følge dette opp særskilt gjennom veiledning hos støtteapparat eller rådgivning fra regnskapsfører.

Samtidig kan kommunen også gjøre egne tiltak. Vi kan ikke se at det finnes *ett* tiltak som kommunen bør gjennomføre på kort sikt, men flere små, som til sammen kan gjøre det næringslivet som er spesielt rammet av krisen mer robust.

Under følger forslag til tiltak som kommunen kan vurdere for å styrke næringslivet i kommunen:

- Handle lokalt – sikre et leveringsdyktig næringsliv også i krise
  - o Se på innkjøpsrutiner og avtaler som kommunene selv har inngått og handle inn mest mulig lokalt: Rekvisita, digitalt utstyr og småvarer, innredning, lokal mat, bruke lokale tjenestetilbydere innen alle sektorer/bransjer.
  - o Fremskynde prosjekter innen vei, infrastruktur og vedlikehold av bygninger.

- Planlegge møter, kurs, seminarer hos lokale aktører i kommunene til når krisen er over. Invitere regionale og nasjonale aktører til å bruke de lokale tilbudene.
- Sikre finansiering til lokale nyinvesteringer / investeringsstimulerende tiltak:
  - Jobbe proaktivt for økte rammer til næringsfondene fra nasjonale / regionale myndigheter, nå når det jobbes med krisepakker for næringslivet, for at lokal nyinvestering ikke skal stoppe helt opp.
  - Påfyll næringsfond av egne midler, men øremerket de næringene som har størst utfordringer på grunn av korona-krisen. Dette punktet bør vurderes spesielt aktuelt for Karasjok kommune nå. Mange etablerere og de som vil investere kommer inn i ulike næringer gjennom fondsmidler fra kommunen.
  - Gi automatisk ett års utsettelse på næringsprosjekter som allerede er innvilget over næringsfond, slik at hver bedrift ikke behøver å søke om det.
  - Vurdere om støttesatsen fra næringsfond etc. til investeringer og prosjekter kan økes og om høyere andel eget arbeid kan godkjennes. Vi tror dette vil kunne påvirke bedriftenes investeringsvilje, og bidra til at de blir mer robuste på sikt.
  - Kommunen kan også vurdere å benytte strukturen til Indre Finnmark Investeringssselskap (IFI) for å tilføre bedrifter risikokapital. IFI eies av Sápmi Næringshage. Fondet består i dag av to porteføljer, hvorav selskapet eier ett selv og det andre forvaltes på vegne av Troms og Finnmark fylkeskommune. Selskapets målsetning er å investere i næringslivsprosjekt i Indre Finnmark som har en lønnsomhet og risiko som ivaretar selskapets kapital. Investeringssselskapet skal bidra med risikovillig kompetent kapital, nettverk og strategiske allianser som skal medvirke til et større mangfold av innovative bedrifter. I situasjonen næringslivet står i nå, kan man utrede *om* og *hvordan* en innsprøyting av kapital fra kommunen til fondet kan utløse kriseordninger som krever privat kapital. IFI kan komme tilbake til kommunen med et nærmere forslag hvis det er ønskelig fra kommunens side.
- Sikre fremdrift i pågående og planlagte fellesprosjekter:
  - Påse at andre utviklingsprosjekter som er igangsatt ikke stopper opp på grunn av manglende egenkapital fra næringslivet. Godkjenne bedriftenes bruk av egen tid i prosjektene som egenfinansiering.

- Bedriftene i indre Finnmark er langt fra de større markedene. Nå er tidspunktet for å rette fokus mot fellesmarkedsføring av *reiselivsnæringsnæringen* i regionen, *lokalmat* og *lokal handel*. Man må også se på hvordan man kan inkludere de kreative næringsaktørene / kulturenæringene, museet og kunstnersenteret.
- Det er tatt en initiativ fra Hammerfest næringsforening til kampanjen «Handle lokalt Nord Norge», og det finnes andre liknende lokale tiltak. Hvis smitteverntiltakene fortsetter like strengt i kommunene over tid kan Karasjok kommune se på en løsning der man støtter en slik ordning, slik at man kan handle lokalt fra butikkene og hvis handelsstanden er interessert. Satsingen krever egen innsats i form av å tilgjengeliggjøre seg og sine varer på nettsiden. Kommunen kan støtte oppsett av ordningen og frakt som vil være flaskehalsen i et slikt fellesprosjekt, slik at kundene skal oppleve fordelen med å handle lokalt fremfor å handle fra store nettbutikker.
- Jobbe proaktivt overfor de større offentlige institusjonene som NRK Sápmi, SANKS, Sametinget og andre, slik at de gir større ringvirkninger lokalt, gjennom sin aktivitet og sine innkjøp.

Dato:17.04.2020

Sápmi Næringshage